Pohjanmaan hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma

2026–2027

Hyväksytty: Sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmä, 9.12.2025, § 162

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Sisällys

1 Suunnitelman päivittämisen ja seurannan käytännöt 4
2 Tavoitteet ja suunnitelman voimassaoloaika 4
3 Rakenteellisen sosiaalityön organisointi 5
3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö 6
4 Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen 8
4.1 Alueellinen tietotuotanto ja tiedon hyödyntäminen 9
4.1.1 Kehittämistarpeet 9
4.2 Kansallinen tietotuotanto 9
4.2.1 Kansallisen tietotuotannon toimeenpano hyvinvointialueella 10
4.3 Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt 11
4.3.1 Työkäytännöt 13
4.3.2 Kehittämistarpeet 14
5 Osaamisen vahvistaminen 15
5.1 Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisen käytännöt 15
5.2 Kehittämistarpeet 16
6 Viestintä 17
6.1 Kehittämistarpeet 17
7 Yhteenveto ja kehittämiskohteet 2026–2027 18
8 Päiväys ja suunnitelmaan laadintaan osallistuneet tahot 19

Johdanto

Rakenteellisesta sosiaalityöstä säädetään sosiaalihuoltolain 7 §:ssä. Sen tarkoituksena on varmistaa, että tieto sosiaalisesta hyvinvoinnista ja sosiaalisista ongelmista välittyy päätöksenteon ja toiminnan tueksi sekä että sosiaalityön asiantuntemusta hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Rakenteellisessa sosiaalityössä tehdään näkyväksi asiakkaiden tarpeet, ongelmat ja elämäntilanteet suhteessa laajempiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Työn ytimessä on sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tuottama ja hyödyntämä tieto, joka perustuu ammatilliseen osaamiseen ja asiakkaiden kokemustietoon.

Toteutussuunnitelman tavoitteena on varmistaa rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuuden hallinta, vahvistaa tiedontuotantoa ja tiedon hyödyntämistä sekä juurruttaa työ käytäntöihin ja tiedolla johtamiseen. Suunnitelma kuvaa organisoitumisen Pohjanmaan hyvinvointialueella, kehittämisen painopisteet, tiedontuotannon menetelmät sekä tiedon hyödyntämisen johtamisessa ja arjessa. Vuonna 2026 käynnistyy organisoituminen ja sosiaalinen raportointi, ja vuoden 2027 päivityksessä tarkennetaan prosessit ja käytännöt.

Suunnitelma perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Suomen kestävän kasvun ohjelmaan (RRP) sisältyvässä Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektissa laadittuun mallipohjaan.

1 Suunnitelman päivittämisen ja seurannan käytännöt

Tämä rakenteellisen sosiaalityön alueellinen toteuttamissuunnitelma on voimassa vuosina 2026–2027, ja se päivitetään vuonna 2027. Tämän jälkeen suunnitelma katselmoidaan vuosittain, jolloin siihen tehdään tarvittavat ajankohtaiset muutokset ja tarkennukset. Suunnitelman seurannasta vastaa Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestäjäjohto, joka huolehtii rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuudesta, sitä koskevasta päätöksenteosta ja strategisista linjauksista. Järjestäjäjohto nimeää rakenteellisen sosiaalityön ohjausryhmän, joka toimii linjaavana ja ohjaavana elimenä, seuraa toteutussuunnitelman toimeenpanoa ja päivittää sen sisältöä tarpeen mukaan (ks. kohta Rakenteellisen sosiaalityön organisointi). Sosiaalihuollon erityisasiantuntija vastaa päivityksen valmistelusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmä tekee päätöksen suunnitelman päivittämisestä, ja rakenteellisen sosiaalityön ohjausryhmä seuraa sen toimeenpanoa. Järjestäjäjohto vie päivitetyn suunnitelman tiedoksi hyvinvointialueen johtoryhmälle, aluehallitukselle ja -valtuustolle.

2 Tavoitteet ja suunnitelman voimassaoloaika

Rakenteellisesta sosiaalityöstä säädetään sosiaalihuoltolain 7 §:ssä, ja sen tehtävänä on varmistaa, että tieto sosiaalisesta hyvinvoinnista ja ongelmista välittyy päätöksenteon ja toiminnan tueksi sekä että sosiaalityön asiantuntemusta hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Rakenteellinen sosiaalityö tukee sosiaalityön asiantuntemuksen, asiakkaiden kokemustiedon ja yhteiskunnallisten havaintojen systemaattista hyödyntämistä hyvinvointialueen palvelujen, rakenteiden ja päätöksenteon kehittämisessä. Sen keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja ehkäistä eriarvoisuutta tuottavia käytäntöjä sekä vahvistaa tiedolla johtamista.

Suunnitelma on voimassa **2026–2027**, ja se päivitetään ensimmäisen kerran vuonna 2027.

Vuonna 2026 keskeinen tavoite on rakenteellisen sosiaalityön organisoituminen ja näkyväksi tekeminen. Käynnistetään systemaattiset menetelmät tiedon tuottamiseksi ja analysoimiseksi, ja työtä tukemaan nimetään ohjausryhmä sekä työryhmä. Sosiaalinen raportointi otetaan laajasti käyttöön, ympärivuotinen sähköinen tiedonkeruu vakiinnutetaan, ja yksiköt tuottavat vuosittain analyysit, jotka sisältävät kehitysehdotukset palveluille ja

rakenteille. Näin tuotettu tieto hyödynnetään strategisessa suunnittelussa, vuosittaisessa raportoinnissa sekä päätöksenteon valmistelussa. Lisäksi alueen edustajat osallistuvat valtakunnalliseen verkostoon, jotta paikalliset tietotarpeet saadaan huomioitua kansallisessa valmistelussa.

Vuoden 2027 toteutussuunnitelman päivityksessä painopisteet ovat prosessikuvauksessa ja vuosikellossa, alueellisessa kehittämiskokonaisuudessa (osaamiskeskus ja YTA-yhteistyö), henkilöstön osaamisen vahvistamisessa sekä tietotuotannon ja tiedolla johtamisen kehittämisessä, mukaan lukien asiakas- ja potilastietojen laadun parantaminen. Lisäksi tilasto- ja rekisteritiedot sekä asiakaspalautteet yhdistetään analyysiin ja raportointiin. Ilmiötyöskentelyä ja raportointia vahvistetaan vuosittaisella ilmiölähtöisellä analyysillä, josta laaditaan kehitysehdotukset palvelujen ja rakenteiden kehittämiseksi. Osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään systemaattisesti huomioimalla järjestöjen, kuntien, kokemusasiantuntijoiden ja asukkaiden näkökulmat tiedontuotannossa.

3 Rakenteellisen sosiaalityön organisointi

Pohjanmaan hyvinvointialue toimii matriisiorganisaationa, jossa johtaminen jakautuu kolmeen linjaan: sektorit, professiolinjat ja toimialat.

1. Järjestäjäjohto koostuu hyvinvointialuejohtajasta, sektorijohtajista ja professiojohtajista.
2. Professiojohtajat vastaavat henkilöstön osaamisesta, palveluiden laadusta ja turvallisuudesta sekä varmistavat resurssien riittävyyden yhteistyössä toimialajohtajien kanssa.
3. Sektorijohtajat ohjaavat organisaatiota väestön tarpeiden mukaisesti, osallistuvat alueellisten linjausten valmisteluun ja huolehtivat yhteistyöstä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.
4. Toimialajohtajat vastaavat palvelutuotannon toteutuksesta, taloudesta, toiminnan suunnittelusta ja eri toimialojen yhteistyön koordinoinnista.

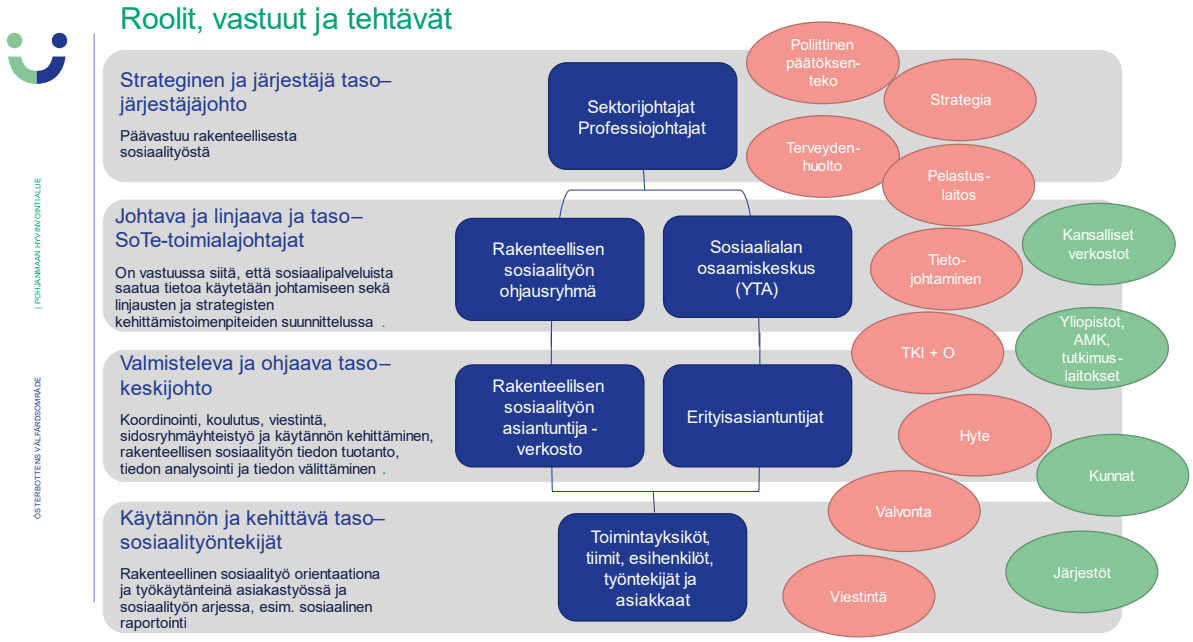
Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen perustuu strategisen ja operatiivisen johdon tiiviiseen yhteistyöhön.

Keskijohdon rooli keskittyy operatiiviseen johtamiseen ja palveluiden toimivuuden

varmistamiseen. Sosiaalihuollon keskijohdon päälliköt johtavat palvelukokonaisuuksia, vastaavat henkilöstön johtamisesta, palveluiden laadusta, asiakas- ja potilasturvallisuudesta sekä prosessien kehittämisestä yhteistyössä toimialajohtajien kanssa. He huolehtivat myös talousarvion seurannasta ja raportoivat sekä toimialajohtajalle että professiojohtajalle.

3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö

Tässä luvussa kuvataan rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen liittyvät roolit, vastuut ja eri toimijoiden välinen yhteistyö Pohjanmaan hyvinvointialueella. Kuvaamisessa on tehty yhteistyötä Länsi-Suomen yhteistyöalueen kolmen hyvinvointialueen kesken, jotta rakenteellisen sosiaalityön organisoitumisen rakenne olisi yhdenmukainen Satakunnan, Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueiden kesken (ks. kuvio[1] alla).



Strateginen ja järjestäjä taso, järjestäjäjohto

- Vastaa rakenteellisen sosiaalityön strategisista ratkaisuista ja suunnasta sekä kehittämisestä.
- Vastaa tiedon hyödyntämisestä hyvinvointialueen strategisessa johtamisessa, suunnittelussa ja kehittämisessä. Vastaa rakenteellisen sosiaalityön tiedon

[1] TKI + O (Tutkimus, kehittäminen, innovaatiot ja opetus)

välittymisestä hyödynnettäväksi hyvinvointialueen johtamisessa, suunnittelussa, päätöksenteossa ja kehittämisessä.

Johtava ja linjaava taso: toimialajohto, rakenteellisen sosiaalityön ohjausryhmänä ml. Länsi- Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

- Toimii tukena järjestäjäjohdolle rakenteellisen sosiaalityön ohjaamisessa
- Vastaa siitä, että rakenteellisessa sosiaalityössä saatua tietoa käytetään johtamisessa, linjausten ja strategisten kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa sekä tutkimuksessa
- Toimii tiedonvälittäjänä sosiaalipalvelujen, hyvinvointialueen johdon ja poliittisen päätöksenteon välillä.

Valmisteleva, ohjaava ja kehittävä taso, keskijohdon päälliköt sekä osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön edustajat

- Vastaa/koordinoi rakenteellisen sosiaalityön tiedon tuottamista, analysointia ja rakenteellisen sosiaalityön tiedon välittämistä
- Jalkauttaa rakenteellisen sosiaalityön tavoitteita, välittää rakenteellisen sosiaalityön tietoa hyödynnettäväksi
- Tukee sosiaalityön käytännön tasoa rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisessa
- Tukee henkilöstön rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja toteuttamista sekä koordinoi tarvittavaa koulutusta, viestintää, sidosryhmäyhteistyötä ja käytännönläheistä kehittämistä rakenteellisen tiedon perusteella
- Koostaa, analysoi osaltaan ja tiedottaa rakenteellisen sosiaalityön keinoin saatua tietoa omalta osaltaan sote-johdolle.

Käytännön ja kehittävä taso: työntekijät päällikön ja johtavan sosiaalityöntekijän johdolla

- Rakenteellisen sosiaalityön orientaatio ja työkäytänteet asiakastyössä sekä sosiaalityön arjesta nousevan yhteiskunnallisen tiedon tuottajan rooli
- Vastaavat rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta suoraan asiakastyön kautta
- Tuottavat yhteiskunnallista tietoa sosiaalityön arjesta, kokemuksesta ja käytännöistä esim. sosiaalinen raportointi, ilmiöraportit,

- Tunnistavat ja dokumentoivat asiakkaiden kohtaamat systeemiset ja yhteiskunnalliset esteet ja ongelmat sekä myönteiset ilmiöt: esim. palvelujen saatavuuteen liittyvät epäkohdat, paikalliset sosiaaliset ongelmat sekä toimivat tai edistävät asiat.
- Osallistuvat rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijaverkostoon sekä alueellisiin palavereihin, joissa kehittämistarpeita jaetaan ja koordinoidaan.
- Sosiaalihuollon päällikkö ja johtava sosiaalityöntekijä koostavat sosiaalisen raportoinnin tulokset ja tiedottavat niistä keskijohdon päälliköille.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöt vastaavat asiakkaisiin ja palvelujärjestelmään liittyvän tiedontuottamisesta, ajankohtaisten ilmiöiden ja epäkohtien määrittelystä ja esiin nostamisesta.

4 Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen

Rakenteellinen sosiaalityö perustuu moninäkökulmaiseen ja systemaattiseen tiedontuotantoon, jonka avulla tehdään näkyväksi asiakkaiden kokemukset, palvelutarpeet ja sosiaaliset ilmiöt. Sen tehtävänä on tuottaa tietoa sosiaalisesta hyvinvoinnista, asiakkaiden tilanteista ja palvelujärjestelmän toimivuudesta päätöksenteon ja hyvinvoinnin edistämisen tueksi.

Tietoa kerätään asiakastyön, sosiaaliasiavastaavan raporttien, asiakaspalautteiden, muistutusten, kantelujen, osallistavien menetelmien, kokemusasiantuntijoiden näkemysten sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmien, väestötilastojen, kyselyjen ja tutkimusten kautta. Keskeinen tiedonkeruun väline on työntekijöiden laatima sosiaalinen raportti, joka kokoaa havainnot ja ilmiöt yhteen.

Rakenteellinen sosiaalityö tuo sosiaalityön asiantuntemuksen osaksi hyvinvointialueen suunnittelua ja kehittämistä sekä tukee yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Se sisältää myös toimenpide-ehdotusten laatimisen sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi. Sosiaalihuollon ammattilaiset vastaavat tiedon keräämisestä ja ilmiöiden esiin nostamisesta, jolloin rakenteelliset haasteet tulevat näkyviksi päätöksenteon ja kehittämisen tueksi.

4.1 Alueellinen tietotuotanto ja tiedon hyödyntäminen

Rakenteellisessa sosiaalityössä keskeistä on asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottaminen. Tällä tiedolla tehdään näkyväksi asiakkaiden tarpeet, niihin vaikuttavat yhteiskunnalliset tekijät sekä palvelujen vaikutukset. Tiedontuotanto tukee päätöksentekoa ja palvelujen kehittämistä. Tietoa kerätään sosiaalihuollon arjesta, mutta myös monialaisesti yhteistyössä esimerkiksi terveydenhuollon, työllisyyspalveluiden ja järjestöjen kanssa. Näin tieto rikastuu eri näkökulmilla ja vahvistaa kokonaiskuvaa.

4.1.1 Kehittämistarpeet

- Tietotuotannon yhtenäistäminen
    - Kehitetään selkeät menetelmät ja työkalut tiedonkeruuseen ja raportointiin, jotta tieto on vertailukelpoista ja hyödynnettävissä.
- Datan laatu ja yhdistettävyys
    - Parannetaan asiakas- ja potilastietojen laatua ja integroidaan tilasto-, rekisteri- ja palautetiedot analyysiin.
- Asiakastiedon kirjaamisosaamisen vahvistaminen ja laadun validointi
- Ilmiötyöskentelyn vahvistaminen
    - Vakiinnutetaan ilmiöanalyysit osaksi vuosikelloa
- Osallisuuden lisääminen
    - Hyödynnetään järjestöjen, kokemusasiantuntijoiden ja asukkaiden näkökulmia tiedontuotannossa.
- Digitaaliset ratkaisut
    - Kehitetään sähköisiä työkaluja tiedonkeruun ja analyysin tueksi.
- Tietojohtamisen kytkentä
    - Varmistetaan, että rakenteellisen sosiaalityön tieto ohjaa strategisia linjauksia ja poliittista päätöksentekoa.

4.2 Kansallinen tietotuotanto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) valmistelee rakenteellisen sosiaalityön kansallista tietotuotetta ja tietopalvelua, joka tukee hyvinvointialueiden tiedolla johtamista ja

rakenteellisen sosiaalityön kehittämistä. Kansallinen tietotuote mahdollistaa vertailukelpoisen tiedon hyödyntämisen alueiden välillä ja tukee valtakunnallista ohjausta.

Pohjanmaan hyvinvointialue on Kanta II -vaiheessa ja käyttää tietoallasta, mikä luo hyvät edellytykset toimittaa THL:lle tarvittavat tiedot kansallisen tietotuotteen laadintaan. Kansallisen tietotuotannon valmistelun edetessä tämä osio päivitetään vastaamaan THL:n ohjeistuksia ja aikatauluja.

THL:n koordinoima rakenteellisen sosiaalityön valtakunnallinen verkosto jatkaa toimintaansa vuonna 2026. Jokainen hyvinvointialue nimeää verkostoon kaksi edustajaa. Pohjanmaan hyvinvointialue osallistuu aktiivisesti verkoston toimintaan, jakaa alueellisia havaintoja ja hyödyntää kansallisia tietopalveluja. Samalla alueella kehitetään datan laatua, tilastotiedon saatavuutta ja tiedon yhdistettävyyttä, jotta sekä kansalliset että alueelliset raportointitarpeet voidaan täyttää tehokkaasti.

4.2.1 Kansallisen tietotuotannon toimeenpano hyvinvointialueella

Kansallisen tietotuotannon toimeenpano Pohjanmaan hyvinvointialueella perustuu seuraaviin toimenpiteisiin:

- **Tietojen harmonisointi ja laatu**
  Varmistetaan, että rakenteellisen sosiaalityön tiedot kerätään yhtenäisillä menetelmillä ja että ne ovat laadukkaita ja vertailukelpoisia kansallisiin tarpeisiin nähden.
- **Tietoaltaan hyödyntäminen**
  Hyödynnetään tietoallasta ja muita käytössä olevia tietojärjestelmiä tiedon siirtämiseksi THL:n kansalliseen tietopalveluun.
- **Raportointiprosessien kehittäminen**
  Luodaan selkeät prosessit tiedonkeruulle, analysoinnille ja raportoinnille, jotta kansalliset aikataulut ja tietosisällöt voidaan täyttää.
- **Yhteistyö ja verkostoituminen**
  Osallistutaan aktiivisesti THL:n valtakunnalliseen verkostoon ja varmistetaan, että alueelliset tarpeet huomioidaan kansallisessa valmistelussa.

- **Tietojohtamisen integrointi**
  Kansallisista tietotuotteista saatava tieto hyödynnetään Pohjanmaan hyvinvointialueen strategisessa suunnittelussa, palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa.

4.3 Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt

Rakenteellisen sosiaalityön perustana on moninäkökulmainen tiedontuotanto, jonka tavoitteena on tuoda esiin asiakkaiden kokemuksia, yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä palvelujärjestelmän rakenteellisia kehittämistarpeita. Työkäytännöt rakentuvat kolmen kokonaisuuden ympärille: tiedon keruu, tiedon analysointi ja raportointi sekä vaikuttamistyö. Näiden avulla varmistetaan, että sosiaalityön arjesta nouseva tieto jalostuu päätöksenteon tueksi ja kehittämisen välineeksi, ei vain hyvinvointialueella, vaan myös laajemmin alueellisella tasolla ja valtakunnallisessa päätöksenteossa. Tuotettua tietoa hyödynnetään lisäksi työntekijöiden asiakastyössä, palvelujen suunnittelussa ja asiakasprosessien kehittämisessä.

Sosiaalisen raportoinnin ja rakenteellisen tiedon jalostamisen prosessi etenee neljässä vaiheessa, kerroksittain eri toiminnan tasoilla, joilla jokaisella on selkeä rooli ja vastuu. Prosessi etenee seuraavasti:

Tiedonkeruu – Sosiaalinen raportointi

Tiedonkeruu toteutetaan sosiaalihuollon ammattihenkilöiden toimesta osana normaalia työarkea. Käytössä on ympärivuotisesti avoinna oleva sähköinen sosiaalisen raportoinnin lomake, johon kirjataan havaintoja asiakkaiden tilanteista, palvelujärjestelmän toimivuudesta, yhteiskunnallisista ilmiöistä sekä akuutteihin muutoksiin viittaavista signaaleista. Tiedonkeruu on systemaattista, matalan kynnyksen mukaista ja reaaliaikaista. Sen tavoitteena on tunnistaa sosiaalisia ongelmia, toistuvia ilmiöitä ja rakenteellisia esteitä.

Raportointikausi päättyy 30.4.2026, minkä jälkeen sosiaalisen raportoinnin tuloksista laaditaan kooste, joka toimitetaan yksiköihin. Koosteen valmistelua koordinoi sosiaalihuollon professiolinjan erityisasiantuntija yhdessä nimetyn työryhmän kanssa.

Analyysi ja jalostaminen – Sosiaalinen raportti

Ensimmäisen tason analyysi tehdään yksikkötasolla, jossa lähiesihenkilöt ja johtavat sosiaalityöntekijät koostavat havainnot ja tunnistavat paikalliset ilmiöt sekä hiljaiset signaalit. Sosiaalisen raportoinnin tulokset käsitellään yksiköissä ja täydennetään muilla käytettävissä olevilla tiedoilla. Johtavat sosiaalityöntekijät ja palveluyksiköiden esihenkilöt huolehtivat siitä, että havainnot käydään läpi tiimeissä. Keskusteluissa tarkastellaan asiakastyössä esiin nousseita ilmiöitä, niiden vaikutuksia hyvinvointiin sekä ammattilaisten tekemiä toimenpide-ehdotuksia. Nämä ehdotukset ovat keskeinen osa rakenteellisen sosiaalityön toteutusta. Tuloksia hyödynnetään yksiköiden kehittämistyössä ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yksiköt voivat tehdä havainnoista myös omia kehittämisaloitteita. Yksiköissä laaditaan analyysityöstä yhteenvedon, minkä he toimittavat kyseisen keskijohdon päällikölle. Keskijohdon päällikkö kokoaa omalta osaltaan yksiköidensä raportit, analysoi ja täydentää niitä.

Yhteenvedot ja toimenpide-ehdotukset toimitetaan työryhmälle, joka kokoaa organisaatiokohtaisen sosiaalisen raportin päätöksenteon ja kehittämisen tueksi. Työryhmä kokoaa tiedon laajasti, yhdistää sen tilastoihin ja tutkimustietoon sekä valmistelee kokonaisanalyysin. Analyysi jalostetaan sosiaaliseksi raportiksi, joka sisältää ilmiökuvaukset, taustatekijöiden tarkastelun, vaikutusten arvioinnin sekä konkreettiset toimenpide-ehdotukset.

Raportointi ja tiedon välittäminen päätöksenteolle

Valmis sosiaalinen raportti toimitetaan strategiselle johdolle, toimialajohdolle ja poliittiseen päätöksentekoon. Raportti tukee strategista suunnittelua, palvelurakenteiden kehittämistä ja toimii taustamateriaalina hyvinvointialueen lautakunnille ja valtuustolle. Lisäksi raportti jaetaan yksiköille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille, jotta tietoa hyödynnetään laajasti yhteiskunnallisten toimintojen kehittämisessä ja yhteistyön vahvistamisessa.

Vaikuttaminen ja toimeenpano

Raporttien suositukset hyödynnetään strategisessa suunnittelussa ja toiminnan kehittämisessä kaikilla tasoilla. Järjestäjäjohto vastaa rakenteellisten kehittämistoimien käynnistämisestä ja linjaamisesta osaksi hyvinvointialueen strategiaa. Toimialajohto laatii tarkemmat linjaukset ja sisällyttää havainnot toimintasuunnitelmaan. Keskijohto toteuttaa

ohjauksen, koulutukset ja seuraa muutosten vaikuttavuutta, kun taas työntekijät saavat palautetta ja integroivat muutokset omaan työhönsä.

Tietolähteistä koottu kokonaisuus käsitellään säännöllisesti tiimeissä, esihenkilöpalavereissa ja moniammatillisissa foorumeissa. Sosiaalisen raportoinnin tulokset ja ilmiöanalyysit viedään sektoriohjausryhmiin, toimialojen johtoryhmiin, sote-joryyn ja järjestäjäjohdon kokouksiin. Näiden pohjalta tieto etenee hallitukselle sekä kunta- ja järjestöyhteistyöhön. Toimialajohtajat ja keskijohto vastaavat tiedon hyödyntämisestä toiminnan kehittämisessä, ja esihenkilöt varmistavat, että tulokset käsitellään myös yksiköissä henkilöstön kanssa. Tiedotus tapahtuu intrassa ja verkkosivuilla.

Ilmiötyöskentely

Ilmiötyöskentely käynnistyy, kun ohjausryhmä tai järjestäjäjohto tilaa ilmiöanalyysin merkittävän ilmiön tunnistamisen perusteella. Työskentelyä johtaa työryhmä, joka koordinoi prosessia ja varmistaa sen systemaattisen etenemisen. Työntekijät tuottavat havaintoja asiakastyön arjesta, keskijohto kokoaa ja analysoi tietoa laajemmin, ja osaamiskeskus tukee analyysia asiantuntijuudellaan. Lisäksi hyödynnetään tutkittua tietoa sekä yliopistojen ja korkeakoulujen osaamista. Analyysin pohjalta laaditaan ilmiöraportti, joka sisältää keskeiset havainnot ja toimenpide-ehdotukset. Raportti toimitetaan strategiselle johdolle, poliittiseen päätöksentekoon ja toimialajohdolle kehittämistoimien suunnittelun ja päätöksenteon tueksi.

4.3.1 Työkäytännöt

Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt toteutetaan vuosikellon mukaisesti, jotta tiedonkeruu, analyysi ja raportointi etenevät systemaattisesti. Vuosikello ohjaa kaikkia toiminnan tasoja:

Tammi–helmikuu

- Käynnistys ja perehdytys: ohjeistus henkilöstölle, intranet-sivun julkaisu.
- Sähköisen sosiaalisen raportoinnin lomakkeen avaaminen (jatkuva tiedonkeruu).

Maaliskuu

- Ensimmäinen tilannekatsaus: työryhmä tarkistaa tiedonkeruun etenemisen ja täsmentää ohjeistusta.

Toukokuu–kesäkuu

- Raportointikauden päättyminen (30.4.2026).
- Yksiköt koostavat yhteenvedot ja toimittavat keskijohdolle.

Heinä–elokuu

- Analyysi ja jalostaminen: keskijohto kokoaa yksikköraportit, työryhmä yhdistää tiedot tilastoihin ja tutkimukseen.

Syyskuu

- Sosiaalisen raportin valmistelu: ilmiöt, taustatekijät, toimenpide-ehdotukset.

Lokakuu

- Raportin hyväksyntä ja viestintä: ohjausryhmä käsittelee raportin, tiedotus henkilöstölle ja ulkoisesti.
- Tiedot hyödynnetään strategisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa

Marras– joulukuu

- Vaikuttaminen ja kehittämistoimet: raportin pohjalta kehittämisaloitteet yksiköissä, valmistautuminen ilmiötyöskentelyyn ja vuoden 2027 tarkennuksiin.

4.3.2 Kehittämistarpeet

Vuoden 2026 aikana painopiste on:

- Organisoituminen ja prosessien juurruttaminen (ohjausryhmä, työryhmä, sähköinen tiedonkeruu).
- Sosiaalisen raportoinnin laaja käyttöönotto ja analyysien tuottaminen yksiköissä.
- Ilmiötyöskentelyn valmistelu vuoden 2027 tarkennuksia varten.
- Osaamisen vahvistaminen: koulutukset ja ohjeistus rakenteellisesta sosiaalityöstä.
- Tietojohtamisen integrointi: raporttien hyödyntäminen strategisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Vuonna 2027 kehittämistoimet laajenevat koskemaan myös:

- Prosessien ja vuosikellon tarkentaminen.
- Alueellisen kehittämiskokonaisuuden vahvistaminen (osaamiskeskus, YTA-yhteistyö).
- Asiakas- ja potilastietojen laadun parantaminen ja tilastotiedon integrointi.
- Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen (järjestöt, kokemusasiantuntijat, asukkaat).

5 Osaamisen vahvistaminen

Rakenteellisen sosiaalityön osaamista kehitetään suunnitelmallisesti yhteistyössä alueen toimijoiden, osaamiskeskuksen ja korkeakoulujen kanssa. Tavoitteena on vahvistaa työotteen asemaa, näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä varmistaa, että henkilöstö hallitsee menetelmät ja osaa hyödyntää tuotettua tietoa asiakastyössä, päätöksenteossa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

5.1 Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistamisen käytännöt

Koulutukset ja työpajat

- Järjestetään säännöllisiä koulutuksia rakenteellisesta sosiaalityöstä, sosiaalisesta raportoinnista ja ilmiöanalyysistä. Työpajat tukevat käytännön oppimista ja vahvistavat yhteistä ymmärrystä työotteesta.

Osallistava kehittämistyö

- Henkilöstö osallistuu analyysityöhön ja kehittämistehtäviin, mikä lisää tietoisuutta rakenteellisista vaikutusmahdollisuuksista ja vahvistaa työn merkitystä osana palvelujen kehittämistä.

Tietojohtamisen osaaminen

- Vahvistetaan kaikilla tasoilla kykyä hyödyntää tuotettua tietoa strategisessa suunnittelussa ja palvelujen kehittämisessä, mikä tukee tiedolla johtamisen kulttuuria.

Tutkimusperustainen kehittäminen

- Muodostetaan tutkimusperustainen toimintakulttuuri kaikessa sosiaalihuollon toiminnassa hyödyntämällä osaamiskeskuksen, korkeakoulujen ja TKI-toiminnan asiantuntemusta osaamisen syventämiseksi ja varmistetaan, että työ perustuu tutkittuun tietoon.

Verkostot ja vertaisoppiminen

- Edistetään osaamisen jakamista alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa sekä hyvien käytäntöjen levittämistä vertaisoppimisen kautta.

5.2 Kehittämistarpeet

Rakenteellisen työotteen juurruttaminen

- Tarvitaan systemaattista koulutusta ja ohjeistusta, jotta rakenteellinen näkökulma sisällytetään asiakastyöhön ja johtamiseen.

Analyysiosaamisen vahvistaminen

- Kehitetään henkilöstön kykyä analysoida sosiaalista raportointia ja ilmiöitä sekä laatia toimenpide-ehdotuksia.

Tietojohtamisen taidot

- Vahvistetaan osaamista tiedon hyödyntämisessä strategisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Digitaalisten työkalujen käyttö

- Tarvitaan koulutusta sähköisten tiedonkeruu- ja analyysivälineiden käyttöön.

Tutkimusyhteistyön lisääminen

- Luodaan rakenteet yhteistyölle osaamiskeskuksen, korkeakoulujen ja TKI-toimijoiden kanssa osaamisen syventämiseksi.

Osallisuuden ja vaikuttamisen taidot

- Kehitetään menetelmiä, joilla henkilöstö voi edistää asiakkaiden ja kokemusasiantuntijoiden osallisuutta tiedontuotannossa.

- Vahvistetaan työntekijöiden kykyä hyödyntää rakenteellisen sosiaalityön tietoa asiakastyössä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä.

Rakenteellisen sosiaalityön ohjausryhmä johtaa kehittämistarpeiden toteutumista sekä vastaa niiden resursoinnista.

6 Viestintä

Viestintä on keskeinen osa rakenteellisen sosiaalityön toteutusta ja sen pitkäjänteistä kehittämistä. Painopiste on selkeässä ja systemaattisessa toimintamallissa, jolla rakenteellisen sosiaalityön tuottama tieto ja tulokset välittyvät sekä sisäisesti että ulkoisesti. Henkilöstölle tiedotetaan rakenteellisen sosiaalityön tuloksista, analyysien havainnoista ja kehitysehdotuksista säännöllisesti esimerkiksi sosiaalihuollon yhteisissä tilaisuuksissa. Pohjanmaan hyvinvointialueen intranetiin luodaan oma osio, josta henkilöstö löytää ajantasaiset raportit, analyysit ja ohjeistukset.

Päätöksentekijöille ja luottamushenkilöille viestitään rakenteellisen sosiaalityön tuloksista ja merkityksestä tiedolla johtamisen välineenä johdon toimesta esimerkiksi ”Miten Pohjanmaa voi” -raportin ja vuosittaisen seminaarin yhteydessä. Ulkoisessa viestinnässä hyödynnetään verkkosivuja ja muita sovittuja kanavia, jotta tieto tavoittaa kuntia, järjestöjä, korkeakouluja ja YTA-alueen toimijoita. Raportit ja analyysit julkaistaan avoimesti ja esitellään vuosittaisissa tilaisuuksissa, jotta tulokset ovat helposti saatavilla ja hyödynnettävissä.

Tavoitteena on, että rakenteellisen sosiaalityön tuottama tieto ja tulokset tukevat päätöksentekoa, palvelujen kehittämistä ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Viestintämalli pyritään tekemään selkeäksi, johdonmukaiseksi ja helposti hyödynnettäväksi koko hyvinvointialueella. Tämä osio vaatii vielä tarkentamista käytännön toimenpiteiden, aikataulujen ja vastuuhenkilöiden osalta.

6.1 Kehittämistarpeet

- Viestintämallin tarkentaminen käytännön toimenpiteillä, aikatauluilla ja vastuuhenkilöillä.
- Kohderyhmäkohtaisen viestintäsuunnitelman laatiminen.

- Viestinnän integrointi vuosikelloon ja strategiseen tiedolla johtamiseen.
- Ulkoisen viestinnän selkeyttäminen ja avoimuuden lisääminen.
- Viestinnän vaikuttavuuden arviointimallin luominen.

Rakenteellisen sosiaalityön ohjausryhmä johtaa kehittämistarpeiden toteutumista sekä vastaa niiden resursoinnista.

7 Yhteenveto ja kehittämiskohteet 2026–2027

Rakenteellisen sosiaalityön tavoitteena on varmistaa, että tieto sosiaalisesta hyvinvoinnista ja ongelmista välittyy päätöksenteon ja toiminnan tueksi sekä että sosiaalityön asiantuntemusta hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Työn tavoitteena on myös tunnistaa ja ehkäistä eriarvoisuutta tuottavia käytäntöjä sekä vahvistaa tiedolla johtamista.

Vuonna 2026 painopiste on rakenteellisen sosiaalityön organisoitumisessa ja näkyväksi tekemisessä. Tähän sisältyy ohjausryhmän ja työryhmän nimeäminen, systemaattisten tiedonkeruu- ja analyysimenetelmien käynnistäminen sekä sosiaalisen raportoinnin laaja käyttöönotto sähköisen verkkolomakkeen avulla. Yksiköt tuottavat vuosittain analyysit, jotka sisältävät kehitysehdotukset palveluille ja rakenteille. Prosessit konkretisoidaan ja kuvataan vuosikellon avulla, jotta tiedon keruu, analyysi ja hyödyntäminen voidaan toteuttaa systemaattisesti. Työssä osallistetaan aktiivisesti yksiköitä ja henkilöstöä, jotka tuottavat havaintoja asiakastyön arjesta ja osallistuvat analyysiin sekä kehittämistehtäviin. Alueen edustajat osallistuvat myös valtakunnalliseen verkostoon, jotta paikalliset tietotarpeet voidaan huomioida kansallisessa valmistelussa.

Vuoden 2027 toteutussuunnitelman päivityksessä painopisteet siirtyvät prosessien ja vuosikellon tarkentamiseen, alueellisen kehittämiskokonaisuuden vahvistamiseen osaamiskeskuksen ja YTA-yhteistyön kautta sekä henkilöstön osaamisen lisäämiseen. Samalla kehitetään tiedontuotantoa ja tiedolla johtamista, mukaan lukien asiakas- ja potilastietojen laadun parantaminen. Prosessissa kuvataan yksityiskohtaisesti raportoinnin aikataulut ja vastuuhenkilöt sekä tiedon jalkauttaminen kuntiin, järjestöihin ja muihin yhteistyötahoihin HYTE-koordinaattoreiden (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) ja

yksikköjen kautta. Lisäksi selvennetään, miten tuotettua tietoa hyödynnetään strategisessa suunnittelussa ja poliittisessa päätöksenteossa.

Tilasto- ja rekisteritiedot sekä asiakaspalautteet, muistutukset, epäkohtailmoitukset, sosiaaliasiavastaavan raportit ja kokemusasiantuntijoiden tieto integroidaan systemaattisesti analyysiin ja raportointiin. Ilmiötyöskentely ja raportointi vahvistetaan vuosittaisella ilmiölähtöisellä analyysillä, josta laaditaan konkreettiset kehitysehdotukset palvelujen ja rakenteiden kehittämiseksi. Osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään huomioimalla järjestöjen, kuntien, kokemusasiantuntijoiden ja asukkaiden näkökulmat tiedontuotannossa. Näin kehittämistoimet muodostavat osallistavan ja konkreettisen kokonaisuuden, joka tukee sosiaalityön asiantuntemuksen hyödyntämistä päätöksenteossa sekä palvelujen ja rakenteiden kehittämistä alueella.

Pohjanmaan hyvinvointialue tekee tiivistä yhteistyötä Satakunnan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueiden kanssa rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä. Yhteisiä työpajoja, seminaareja ja verkostotapaamisia järjestetään säännöllisesti, ja prosesseja sekä raportointimalleja harmonisoidaan kansallisten THL:n ohjeiden mukaisesti. Yhteistyön tuloksena kehitetään yhtenäisiä toimintatapoja ja jaetaan hyviä käytäntöjä alueiden välillä.

8 Päiväys ja suunnitelmaan laadintaan osallistuneet tahot

Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen on ollut keskeinen osa RRP-hanketta (Prima Botnia -hanke), jota on koordinoitu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ohjauksessa. Hankkeen aikana on laadittu rakenteellisen sosiaalityön toteuttamissuunnitelma hyvinvointialueille yhteistyössä Länsi-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden kanssa. Hanketyöntekijöinä ovat toimineet Irene Bäckman (ajalla 01.08.2023–31.10.2024) ja Tuula Mulju (ajalla 01.02.2025–30.06.2025). Lisäksi on aktiivisesti osallistuttu THL:n vetämään rakenteellisen sosiaalityön valtakunnalliseen verkostoon.

Prima Botnia -hankekokonaisuuden ohjausryhmä (laajennettu sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmä) hyväksyi kokouksessaan 25.3.2025 (§ 4) rakenteellisen sosiaalityön organisoimismallin, jossa on kuvattu vastuut, tehtävät ja roolit yleisellä tasolla.

Organisoitumisen periaatteita on valmisteltu yhteistyössä Länsi-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden kesken.

Työkäytännöt olivat lausuntokierroksella 14.11.–24.11.2025 sosiaalihuollon keskijohdolle, palvelupäälliköille (niille, jotka johtavat sosiaalityöntekijöitä) sekä johtaville sosiaalityöntekijöille. Valmistelun aikana asiaa on käsitelty useita kertoja sosiaalihuollon keskijohdon ja asiantuntijoiden sekä järjestäjäjohdon ja toimialajohdon kanssa. Pohjanmaan rakenteellisen sosiaalityön toteuttamissuunnitelman viimeisteli sosiaalihuollon erityisasiantuntija Maria Lindvall, ja sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmä hyväksyi suunnitelman kokouksessaan 9.12.2025 (§ 162).